

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **Mgr. V. V.**, proti žalovaným: **1) Městský soud v Praze, 2) předseda Městského soudu v Praze**, oba se sídlem Spálená 6/2, Praha 2, o žalobě na ochranu před nezákonnými zásahy žalovaných, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2019, č. j. 43 A 56/2019 – 32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Praze, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti nezákonným zásahům žalovaných.

[2] Stěžovatel spatřoval nezákonný zásah jednak v tom, že Městský soud v Praze přidělil řízení o jeho návrhu na obnovu řízení a žalobě pro zmatečnost, vedené Obvodním soudem pro Prahu 7 pod sp. zn. 10 C 449/2014 a Městským soudem v Praze jako soudem odvolacím pod sp. zn. 22 Co 55/2019, do soudního oddělení 22 Co. Tento postup je dle jeho názoru v rozporu s rozvrhem práce. Dále měl za to, že nezákonným zásahem je opatření předsedy městského soudu, dle kterého bude senát 22 Co rozhodovat ve složení Mgr. Viktor Sedlák (předseda senátu), Mgr. Daniela Zemanová a JUDr. Pavel Slavíček. Předseda soudu tímto postupem určil jiné soudce namísto soudců vyloučených podle § 15 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), stěžovatel však má za to, že jeho postup nebyl podložen rozvrhem práce (nebylo jím upraveno pořadí zastupování členů senátu a nevyplývá z něj určení Mgr. Viktora Sedláka jako předsedy senátu).

[3] Krajský soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), neboť dospěl k závěru, že k jejímu projednání nemá pravomoc podle § 2 a § 4 téhož zákona, protože stěžovatelem vymezené zásahy nepředstavují rozhodování v oblasti státní správy soudů a tedy veřejné správy, ale výkon soudní moci.

[4] Krajský soud vyšel z toho, že podle § 118 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), je úkolem státní správy soudů vytváření podmínek k řádnému výkonu soudnictví a dohled nad řádným plněním úkolů svěřených soudům. Přidělení konkrétní věci konkrétnímu soudci (senátu) pod tyto funkce podřadit nelze. Z hlediska ústavního požadavku nezávislosti soudní moci a principu zákonného soudce by ostatně bylo jen těžko obhajitelné, aby o přidělování konkrétní věci soudnímu oddělení rozhodoval orgán moci výkonné.

[5] Je nutné odlišit přidělování věcí od vydávání rozvrhu práce. Vydáním rozvrhu práce je zajišťován chod soudu po stránce organizační [srovnej bod [10] rozsudku NSS ze dne 19. 9. 2012, č. j. 1 As 48/2012 – 28, č. 2767/2013 Sb.; ve vztahu k předsedům krajských soudů viz § 126 odst. 1 písm. a) zákona o soudech a soudcích], předseda soudu jím vytváří podmínky k výkonu soudnictví. Přidělení konkrétní věci konkrétnímu soudci (senátu) však již nemá organizační a podpůrnou povahu. Stejně tak je nelze ztotožňovat s pravomocí kontrolovat postup soudů při rozdělování věcí (§ 123 odst. 3, § 124 odst. 3, § 125 odst. 3, § 126 odst. 3 a § 127 odst. 3 zákona o soudech a soudcích), kterým je naplňována dohledová funkce státní správy soudů.

[6] K přidělení nově napadlé věci příslušnému soudci (senátu) dochází přímo v soudním řízení na základě § 36 odst. 2 o. s. ř. Fakticky ho provádí zaměstnanec vyšší podatelny či vedoucí soudní kanceláře [viz § 8 odst. 1 písm. a) a § 154 instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy (dále jen „kancelářský řád“)], tedy osoba, které zákon žádné kompetence při výkonu státní správy soudů nepřiznává. Zaměstnanci soudu se na výkonu státní správy soudů podílejí pouze ve výjimečných případech, o které zde nejde (*a contrario* § 119 a § 122a zákona o soudech a soudcích).

[7] Nesprávné obsazení soudu je vadou soudního řízení a o. s. ř. také proto zakotvuje opravné prostředky, jimiž se lze proti této vadě bránit [odvoláním podle § 205 odst. 2 písm. c) o. s. ř. a žalobou pro zmatečnost podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.; z úřední povinnosti k ní podle § 242 odst. 3 o. s. ř. soud přihlíží v řízení o dovolání]. Pokud by správní soud přezkoumával postup civilního soudu při přidělování věcí, nejen, že by tím sám jednal *ultra vires* (mimo rámec § 4 s. ř. s.), ale současně by i nepřipustně zasahoval do pravomoci soudů v občanském soudním řízení (srovnej bod [34] rozsudku NSS ze dne 21. 9. 2017, č. j. 2 As 184/2017 – 82). Stěžovatel se podanou žalobou pokouší obejít úpravu o. s. ř.

pokračování

[8] Krajský soud dále odkázal také na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2017, č. j. 6 As 186/2017 - 7, podle kterého není přidělení věci konkrétnímu soudci aktem přezkoumatelným ve správním soudnictví s tím, že práva stěžovatele jsou dostatečně chráněna zákonnými prostředky v rámci příslušného řízení.

[9] Vše výše uvedené lze podle krajského soudu přiměřeně vztáhnout i na zásah spatřovaný v určení Mgr. Viktora Sedláka jako předsedy senátu 22 Co. Byť v tomto případě nejde o postup soudního oddělení, ale předsedy soudu, stále platí, že se jedná o činnost při výkonu soudnictví v rámci občanského soudního řízení. Předseda soudu při ní nevystupuje jako orgán státní správy soudů (vykonavatel veřejné správy a představitel moci výkonné), ale jako soudce. Určování soudců podle výše citovaného ustanovení nespadá pod žádnou z působností předsedy soudu, která je mu jako orgánu státní správy soudů svěřena podle zákona o soudech a soudcích, a nelze ji charakterizovat ani jako vytváření podmínek pro řádný výkon soudnictví či dohled nad řádným plněním úkolů soudů (§ 118 odst. 1 zákona o soudech a soudcích).

[10] Závěrem krajský soud dodal, že nevyčkával na stěžovatelem ohlášené doplnění žaloby ani jej k němu nevyzýval, neboť ze žaloby je jednoznačně zřejmé, proti jakým zásahům směřuje. Dodatečné doplnění by nemohlo nic změnit na tom, že tvrzené zásahy nejsou přičitatelné správním orgánům ve smyslu legislativní zkratky § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a soud nemá pravomoc věc projednat.

II. Obsah kasační stížnosti

[11] Stěžovatel zastává názor, že žalované zásahy jsou projevem veřejné správy a podléhají přezkumu ve správním soudnictví. Přidělování věci má být realizováno přesně podle rozvrhu práce, jde pouze o administrativní úkon zaměstnance soudu, soudci sami si žádné věci nepřidělují ani o ně nežadají. Vydávání rozvrhu práce přitom jednoznačně spadá pod státní správu soudu (viz § 40, § 41, § 121 a § 126 zákona o soudech a soudcích a § 36 odst. 2 o. s. ř.).

[12] V povinnosti předsedy soudu kontrolovat postup soudu při rozdělování věci stěžovatel spatřuje výkon správní činnosti. Je vyloučeno, aby předseda měl povinnost kontrolovat výkon nezávislé soudcovské činnosti, jejíž mantinely sám rozvrhem práce vymezil. Pokud by platil právní názor krajského soudu, pak by ustanovení obsahující uvedenou povinnost postrádalo smysl.

[13] Poukazuje také na to, že pro státní správu je typické hierarchické uspořádání, které se při rozdělování věci uplatňuje; zápis do rejstříku provádí zaměstnanci zápisového oddělení, kteří podléhají pokynům svých nadřízených.

[14] Krajským soudem odkazované usnesení sp. zn. 6 As 186/2017 na nynější věc podle stěžovatele nedopadá. Žalobou nebrojil proti tomu, že by předseda městského soudu přidělil věc konkrétnímu soudci, ale protože nebyl dodržen rozvrh práce. Jako nepřiléhavý

hodnotí také poukaz na rozsudek sp. zn. 2 As 184/2017, neboť žalobou nenapadal abstraktní rozvrh práce, ale jeho chybnou aplikaci.

[15] V souvislosti se závěry posledně zmiňovaného rozsudku připouští, že poskytování ochrany veřejnému subjektivnímu právu na zákonného soudce cestou správního soudnictví se může jevit jako nadbytečné. Má však za to, že vzhledem ke komplikovanosti podmínek dovolání tomu tak v nynější věci není. Navíc nepovažuje za podstatné, zda si dva opravné prostředky konkurují, ale zda existují a jsou naplněny zákonné předpoklady pro jejich uplatnění. Nežádá o zásah do pravomoci civilních soudů, ale o přezkum postupu městského soudu při výkonu správní činnosti. Podotýká také, že řízení ve věci nezákonného zásahu by mělo být časově kratší než dovolací řízení a řízení o ústavní stížnosti. Tuto cestu považuje za efektivnější.

[16] Zastává názor, že také v případě, kdy předseda soudu určí jiného soudce nebo přikáže věc jinému senátu podle § 15 odst. 2 o. s. ř., se jedná o státní správu soudu, nikoli o rozhodovací činnost soudce. Předseda soudu nemá prostor pro volné uvážení, kterého náhradního soudce určí ani jakému senátu věc přikáže, musí se držet pravidel pro přidělování věcí v rozvrhu práce soudu. Tuto činnost proto řadí pod zajišťování chodu soudu po stránce organizační ve smyslu § 126 odst. 1 písm. a) zákona o soudech a soudcích.

[17] Dále namítá, že rozhodnutí krajského soudu bylo překvapivé. Pokud krajský soud zaujal názor, že je namístě žalobu odmítnout, měl stěžovateli umožnit, aby se k tomuto zamýšlenému postupu vyjádřil (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 Afs 63/2010-65). Učinit tak měl zejména za situace, kdy stěžovatel podal pouze stručnou žalobu, v níž uvedl, že ji doplní.

[18] V kasační stížnosti se také obsáhle vyjadřuje k věci samé (nezákonnosti tvrzených zásahů) a průběhu civilního řízení, které mělo být v jedné své fázi nesprávně přiděleno výše uvedeným soudcům městského soudu. Vzhledem k tomu, že se tyto otázky zcela mívají s napadeným usnesením krajského soudu, Nejvyšší správní soud je zde pro nadbytečnost nerekapituluje. Pro úplnost dodává, že irelevantní je také stěžovatelem navrhovaný důkaz rozvrhem práce městského soudu; na posouzení přípustnosti jeho zásahové žaloby nemá žádný vliv.

III. Vyjádření předsedy městského soudu

[19] Předseda městského soudu ve svém vyjádření sdělil, že se plně ztotožňuje se závěry napadeného rozsudku a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[20] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované zvláštními předpisy pro výkon advokacie (§

pokračování

102 a násl. s. ř. s.). Poté přistoupil k přezkumu usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[21] Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[22] Stěžovatelova žaloba byla odmítnuta pro nedostatek pravomoci, Nejvyšší správní soud se proto v intencích § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. zabýval výlučně zákonností důvodů, které krajský soud k tomuto postupu vedly.

[23] Podle § 2 s. ř. s. je účelem správního soudnictví poskytování ochrany veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (a rozhodovat v dalších zákonem stanovených případech), fundamentální podmínkou většiny soudních řízení správních je proto právě tvrzené dotčení veřejného subjektivního práva navrhovatele (respektive jeho právní sféry, viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 - 42, č. 906/2006 Sb. NSS). Tento účel lze naplňovat pouze způsobem a za podmínek stanovených zákonem, pro které je stěžejní vymezení pravomoci správních soudů v § 4 s. ř. s. V nynější věci je relevantní jeho odst. 1, podle kterého soudy ve správním soudnictví rozhodují o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu, ochraně proti nečinnosti správního orgánu, ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu (a kompetenčních žalobách, to je však v nynější věci vedlejší). Jejich společným prvkem je to, že směřují proti správnímu orgánu ve smyslu legislativní zkratky podle písmene a); je jím orgán moci výkonné nebo jiný z orgánů v zákoně uvedených, který má pravomoc rozhodovat nebo jinak zasahovat do práv a povinností osob v oblasti veřejné správy (srovnej např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007 - 197, ze dne 19. 8. 2010, č. j. 2 As 52/2010 - 59, č. 2133/2010 Sb. NSS).

[24] V nynější věci je sporné, zda stěžovatelem žalovaná jednání spadají pod veřejnou správu.

[25] Vyčerpávající definice veřejné správy neexistuje, Nejvyšší správní soud nicméně ve své rozhodovací činnosti vychází z jejího doktrinárního vymezení jako správy veřejných záležitostí, která je projevem realizace výkonné moci ve státě, včetně specifického postavení tzv. veřejnoprávní samosprávné moci. Negativně ji lze vymezit jako souhrn státních činností, které nejsou zákonodárstvím, soudnictvím ani vládou (srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2010, č. j. 2 As 24/2010 - 53).

[26] Mezi veřejnou správu řadí též státní správu soudů (srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 - 138, č. 1718/2008 Sb. NSS), jejímž úkolem je *vytvářet soudům podmínky k řádnému výkonu soudnictví, zejména po stránce personální, organizační, hospodářské, finanční a výchovné, a dohlížet způsobem a v mezích tímto zákonem stanovených na řádné plnění úkolů soudům svěřených* (§ 118 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). Státní správu soudů je třeba důsledně oddělovat od soudnictví, jelikož její výkon nesmí zasahovat do nezávislosti soudů (§ 118 odst. 1 zákona o soudech a soudcích).

[27] Stěžovatelem žalovaná jednání nepředstavují úkony, které by bylo možné podřadit pod státní správu soudů, jelikož jde o dílčí postupy v občanském soudním řízení. Jak k přidělení věci konkrétnímu senátu podle rozvrhu práce, tak k určení soudců, kteří věc projednají a rozhodnou namísto soudců vyloučených, dochází v zahájeném soudním řízení (viz § 82 odst. 1 o. s. ř.). Nejedná se sice o rozhodování věci jako takové, výkon soudnictví však nezahrnuje pouze rozhodovací činnost v úzkém slova smyslu (viz také § 3 odst. 2 zákona o soudech a soudcích). V tomto případě se jedná o úkony, které jsou s projednáním a rozhodnutím věci těsně spjaté a které mají ve výkonu soudnictví své nezastupitelné místo; bez nich by k projednání a rozhodnutí věci prakticky nemohlo dojít.

[28] Tento závěr plně odpovídá oddělení zákonné úpravy *organizace* soudů, včetně obecné úpravy obsazení soudu a pravidel vztahujících se k rozvrhu práce v zákoně o soudech a soudcích (§ 3 odst. 1 a § 41 až § 45) a *postupu v konkrétním řízení*, který upravuje o. s. ř., podle něhož v řízení před soudem jedná a rozhoduje senát nebo samosoudce určený podle rozvrhu práce (§ 36 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Zatímco tedy vydání rozvrhu práce jako aktu předsedy soudu, kterým se řídí rozdělení věcí do soudního oddělení a který obsahuje též pravidla pro zastupování soudců [§ 41 odst. 1 a § 42 odst. 1 písm. a) a e) zákona o soudech a soudcích], je aktem správy konkrétního soudu (srovnej citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 48/2012, a rozsudek ze dne 20. 9. 2017, č. j. 2 As 182/2017 - 102), přidělení věci konkrétnímu soudci či senátu, respektive určení soudců, kteří věc projednají a rozhodnou namísto soudců vyloučených, již je úkonem v konkrétním soudním řízení a jde tedy o výkon soudnictví.

[29] Pro posouzení sporné otázky není podstatné, že přidělení věci (zápisem do příslušného rejstříku) neprovádí soudce, ale administrativní zaměstnanec soudu. Zákon počítá s tím, že na výkonu soudnictví se podílí i jiné osoby než soudci, jiná varianta by ostatně byla vysoce nepraktická a ne hospodárná. Podle § 374 odst. 1 o. s. ř. je organizace práce a úkoly zaměstnanců soudu při výkonu civilního soudnictví podrobněji upravena jednacím řádem pro okresní, krajské a vrchní soudy. Ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) a § 154 kancelářského řádu pak stanovuje, že zápis věci do příslušného rejstříku provádí zaměstnanec vyšší podatelny nebo vedoucí soudní kanceláře, jak uváděl i krajský soud. Pro úplnost lze na tomto místě ještě dodat, že předseda soudu určuje jiné soudce namísto soudců vyloučených přímo na základě § 15 odst. 2 o. s. ř.

[30] Na uvedeném závěru nic nemění, že předseda krajského (zde městského) soudu disponuje jako orgán státní správy soudů kontrolní pravomocí ve vztahu k postupu soudu při rozdělování věcí podle rozvrhu práce (§ 126 odst. 3 zákona o soudech a soudcích). Nejedná se o nijak neobvyklou situaci, obdobných pravomocí ve vztahu k dílčím aspektům soudního řízení má předseda krajského soudu více. Podle § 126 odst. 2 zákona dbá o důstojnost jednání, dodržování zásad soudcovské etiky a o to, aby v řízeních nedocházelo ke zbytečným průtahům; za tímto účelem provádí prověrky soudních spisů, dohlíží na úroveň soudních jednání a vyřizuje stížnosti. Fakt, že tímto způsobem dohlíží na průběh řízení, však z dozorovaných, respektive kontrolovaných činností ještě výkon státní správy nedělá.

[31] Při hodnocení povahy žalovaných úkonů je dále podstatné, že nesměřují ven, ale dovnitř soudu. Jejich adresáty jsou soudci, kteří ve věci rozhodují, nikoli vně stojící účastník, jehož právní sféry se dotýká až to, kdyby nesprávně obsazený soud projednal a rozhodl jeho věc. Poskytovat soudní ochranu právu na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv má reálný smysl pouze v souvislosti s řízením, kde mohlo k jeho porušení dojít. Nesprávné obsazení soudu proto představuje vadu soudního řízení, proti které se lze bránit v rámci tohoto řízení, opravným prostředkem podle příslušného procesního předpisu, eventuálně ústavní stížností (srovnej přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2017, č. j. 2 As 182/2017 - 102, na něj navazující rozsudek sp. zn. 2 As 184/2017, a v nich citovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 2769/15). V občanském soudním řízení se nabízí uplatnění námitky nesprávného obsazení buď přímo v tomto řízení nebo též v řízení o odvolání, žalobě pro zmatečnost nebo dovolání [viz § 205 odst. 2 písm. a) a c), § 229 odst. 1 písm. f) a § 242 odst. 3 o. s. ř.], jak také podrobně vysvětloval krajský soud.

[32] Na základě obdobných úvah Nejvyšší správní soud již v citovaném usnesení sp. zn. 6 As 186/2017 (a na něj navazujícím rozsudku ze dne 31. 10. 2017, č. j. 7 As 322/2017 - 62) konstatoval, že pokud nelze ve správním soudnictví přezkoumávat rozvrh práce soudu (viz citované rozsudky sp. zn. 1 As 48/2012, 2 As 182/2017 a 2 As 184/2017), pak logicky nelze přezkoumávat ani podle něj realizované přidělení věci konkrétnímu soudci. Nynější věc je sice odlišná v tom ohledu, že první z tvrzených zásahů je dle stěžovatele nezákonný proto, že městský soud postupoval v rozporu s rozvrhem práce, nikoli že je vadný samotný rozvrh. I zde však platí, že stěžovatelova práva na zákonného soudce jsou dostatečně chráněna zákonnými prostředky v rámci příslušného řízení, které vede (tedy občanského soudního řízení). Podstata námitek o nezákonnosti druhého z tvrzených zásahů pak již směřuje k nedokonalosti rozvrhu práce jako takového; stěžovatel tvrdí, že rozvrh práce neobsahuje pravidla pro situace, které by regulovat měl. Tato situace již je plně srovnatelná s odkazovanými věcmi sp. zn. 6 As 186/2017 a sp. zn. 7 As 322/2017.

[33] Stěžovatel dále argumentuje tím, že připuštění žaloby proti nezákonnému zásahu k věcnému projednání by vedlo k efektivnější ochraně jeho práv, neboť lze předpokládat, že by věc byla projednána a rozhodnuta rychleji než v případě řízení o ústavní stížnosti či dovolání (jehož přípustnost je navíc sporná). Tímto tvrzením však pouze potvrzuje, že podáním zásahové žaloby se nesnaží o nic jiného než o obejití úpravy v o. s. ř. Závěr o přípustnosti zásahové žaloby pochopitelně nelze založit pouze na (neproověřeném) předpokladu o rychlejším průběhu určitého typu řízení, nehledě na to, že vyčleňování dílčích postupů k samotnému přezkumu v rámci zcela odlišného řízení jen stěží představuje efektivní a hospodárný postup.

[34] Stěžejní zůstává, že správní soudy nemají k přezkumu postupů učiněných v občanském soudním řízení pravomoc; k tomu dochází v řízení o opravných prostředcích civilními soudy. Představa, že správní soud deklaruje nezákonnost postupu civilního soudu při přidělování konkrétní věci, nedává smysl ani z praktického hlediska: není zřejmé,

k čemu by sloužila deklarace nezákonnosti dílčího postupu v řízení, když by nemohla vést ke zrušení rozhodnutí, jímž bylo toto řízení ukončeno. Řešení stěžovatelem vznesených otázek mimo vlastní občanské soudní řízení (či navazující řízení o opravných prostředcích nebo o ústavní stížnosti) je ryze akademické a je tedy zřejmé, že stěžovatel pouze vytváří umělé konstrukce a vyvolává zbytečné spory.

[35] Nejvyšší správní soud tedy plně přisvědčil důvodům, pro které krajský soud žalobu odmítl.

[36] Konečně se zabýval otázkou, zda napadený rozsudek nebyl překvapivý. Stěžovatel namítá, že krajský soud mu měl dát možnost vyjádřit se k důvodům, pro které byla jeho žaloba odmítnuta, a to zejména za situace, kdy v žalobě uvedl, že ji doplní.

[37] Podle judikatury Ústavního soudu je rozhodnutí překvapivé tehdy, pokud soud nedá účastníkům řízení prostor vyjádřit se k odlišnému hodnocení důkazů nebo k odlišnému právnímu hodnocení; takový postup je v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Zákaz překvapivých rozhodnutí nicméně neznamená, že by účastníci řízení měli vždy znát závěry soudu ještě před vynesením rozhodnutí. Jeho podstatou je, aby měli možnost argumentovat ve vztahu k důvodům, na kterých bude spočívat jeho rozhodnutí. Soud musí postupovat tak, aby účastníkům bylo zřejmé, které otázky jsou pro řešení věci relevantní. Pokud hodlá vycházet z jiné právní úpravy, jiného právního posouzení či jiných skutkových zjištění, než byly účastníky do řízení vneseny, je nezbytné, aby je o tom poučil (srovnej nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 2315/15, ze dne 10. 8. 2017, sp. zn. I. ÚS 615/17, ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. IV. ÚS 233/17).

[38] Splněním podmínek řízení, tj. také otázkou, zda soud má pravomoc projednat žalobu, se soud zabývá z úřední povinnosti vždy (§ 103 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.), jinými slovy jedná se o okruh otázek, u kterých musí být účastníkům zřejmé, že je soud bude zkoumat. Z povahy věci proto plyne, že popsaná poučovací povinnost se realizuje zejména ve vztahu k rozhodnutí ve věci samé a jiných způsobů ukončení řízení (zastavení řízení, odmítnutí návrhu) se týká pouze výjimečně, např. pokud soud vyhodnotí oproti žalobci odlišně povahu žalovaného zásahu a s ohledem na to zastává jiný názor na běh lhůty k podání žaloby (v podrobnostech viz nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 635/18). V nynější věci Nejvyšší správní soud důvody k tomuto výjimečnému postupu nenachází.

[39] Situace ve stěžovatelem citované věci sp. zn. 7 Afs 63/2010 byla odlišná. V odkazované věci Nejvyšší správní soud shledal jako nezákonný postup krajského soudu, který odmítl žalobu pro opožděnost, aniž by řádně vyjasnil, kdy došlo k doručení žalobou napadeného rozhodnutí (den doručení správního rozhodnutí je podle § 72 odst. 1 s. ř. s. rozhodný pro počátek běhu lhůty k podání žaloby), a účastníci měli prostor se k této otázce vyjádřit a navrhnout důkazy na podporu svých tvrzení. Paralelu s nynější věcí Nejvyšší správní soud nespatřuje. Dále podotýká, že odkazovaný rozsudek ani neobsahuje závěr o překvapivosti napadeného usnesení.

pokračování

[40] Na závěr dodává, že krajský soud nepostupoval nezákonně, pokud stěžovatele nevyzýval k doplnění žaloby, respektive nevyčkal doplnění jím avizovaného. Krajský soud zcela správně zhodnotil, že ze žaloby bylo jednoznačně zřejmé, proti jakým zásahům stěžovatel brojí. Žádné doplnění žaloby by tedy nemohlo změnit závěr, že krajský soud neměl pravomoc stěžovatelovu žalobu věcně projednat.

V. Závěr a náklady řízení

[41] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[42] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaným v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. března 2020

JUDr. Radan Malík
předseda senátu